πεθάνη !....

— Καὶ τί μπορεῖτε σεῖς νὰ κάμετε ;

— Τίποτε ! ἀπάντησε μορφάζοντας ὁ μοναχός. Ἐσεῖς ὅμως, βασίλισσά μου, εἶστε πανίσχυρη....

— Ναί. Μὰ τί μὲ νοιάζει ἐμένα γ' αὐτόν ;

— Γιατὶ τότε ἤρθατε ἐδῶ ; τὴ διέκοψε ὁ μοναχὸς μ' ἔξαφνα. Ἐσεῖς εἶστε ἡ βασίλισσα ! Εἶστε ἡ ἰσχυρότερη βασίλισσα τοῦ κόσμου ! Εἶστε ὁ στύλος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ! Βασίλισσά μου, σᾶς ἐμίλησα χωρὶς σεβασμό... Ἐδήλωσα ἄλλοτε σὲ σᾶς, τὴ σεπτὴ ἄνασσα τῶν καθολικῶν, ὅτι ἀνήκω στοὺς ἀπίστους. Γιατὶ δὲν διατάξατε νὰ μὲ πιάσουν καὶ νὰ μὲ φυλακίσουν ἢ νὰ μὲ κάψουν στὴ φωτιά, γιὰ νὰ χρησιμεύση ὁ θάνατός μου πρὸς παραδειγματισμὸ τῶν αἱρετικῶν ; Γιατὶ μὲ ἀκοῦτε μὲ τόση ὑπομονή ;

— Γιατὶ σᾶς ἔχω ἀνάγκη !

— Μιλῆστε λοιπόν. Τί θέλετε ἀπὸ μένα ;

— Καὶ σεῖς τί ἐπιθυμεῖτε ἐκ μέρους μου μέσα σ' αὐτὴ τὴ σοβερὴ ζήλεια ποὺ σᾶς κατατρώγει; Μοῦ φαίνεται, ὅτι θέλετε ἡ Ἀλίκη νὰ μὴ παντρευτῆ τὸν ἄνδρα ποὺ ἀγαπᾶ. Δὲν εἶν' ἔτσι ;

— Μάλιστα....

— Καὶ ἐπιθυμεῖτε ἀκόμα τὸν θάνατο τοῦ ἀντιζήλου σας, χωρὶς ὅμως νὰ μάθη ἡ Ἀλίκη, ὅτι τὸν ἐσκοτώσατε ἐσεῖς. Κι' αὐτὸ τὸ μέτρο τὸ παίρνετε, γιατὶ ἐξακολουθεῖτε ἀκόμα νὰ τὴν ἀγαπᾶτε καὶ ἐλπίζετε νὰ τὴν προσελκύσετε ἐκ νέου κοντά σας. Δὲν εἶν' ἔτσι ;

— Μάλιστα, Μεγαλειοτάτη. Αὐτὴ τὴ στιγμὴ μοῦ φαίνεται σὰν νὰ διαβάζετε μέσα στὴν καρδιά μου....

— Λοιπόν, ἡ ἐπιθυμία σας μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῆ εὐκολώτατα, ἀρκεῖ νὰ μοῦ δώσετε γ' ἀντάλλαγμα ὅ,τι ἦρθα νὰ σᾶς ζητήσω.

— Εἶμαι πρόθυμος νὰ σᾶς παραχωρήσω ὅ,τι δήποτε θελῆστε.... ψιθύρισε ὁ Πανιγαρόλα, ἀναστενάζοντας.

— Τότε μποροῦμε νὰ συνεννοηθοῦμε σὰν δυὸ καλοὶ φίλοι.... ἀποκρίθηκε ἡ Αἰκατερίνη. Ἀκοῦστε με. Ἡ ρητορική σας εὐγλωττία καὶ δεινότης εἶνε τόσο μεγάλη, ὥστε μπορεῖτε νὰ παρασύρετε εὐκολώτατα τοὺς Παρισινοὺς καὶ νὰ φανατίσετε τὶς ψυχές των. Ἤθελα λοιπὸν νὰ σᾶς ρωτήσω, γιατὶ ἐπιμένετε νὰ διατηρεῖτε σιωπή, ἐνῶ ἡ ἐκκλησία ἔχει τόση ἀνάγκη ἀπὸ σᾶς ;

— Καὶ τί μὲ νοιάζει ἐμένα γιὰ τὰ κηρύγματα ;

— Ὄχι δά.... Ἂν καὶ ἔκαμα εἰρήνη μὲ τοὺς ἀχρείους καὶ ἠλιθίους Οὐγενότους, στοὺς ὁποίους μὴν ξεχνᾶτε ὅτι συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ Μαριγιάκ, ἐν τούτοις ὑπάρχουν μεταξύ τους μερικοὶ θερμόαιμοι, ποὺ δὲν θὰ μπορέσω ποτὲ νὰ τοὺς τραβήξω στὰ νερά μου. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶνε ἐπικίνδυνοι καὶ πρέπει μὲ κάθε τρόπο νὰ λείψουν. Τώρα παρουσιάζεται τὸ ἀκόλουθο δίλημμα: Ἂν τοὺς στείλω ἐγὼ στὸ θάνατο ἐπισήμως, ἡ πρᾶξις μου θὰ προκαλέση ἐξάπαντος καινούργιο πόλεμο. Ἂν ὅμως φανατισθῆ ὁ λαὸς καὶ ἐπάνω στὴ παραφορά του τοὺς θανατώση, τότε πειὰ ἀλλάζει τὸ ζήτημα....

— Καὶ τί χρειάζεται γιὰ νὰ πετύχουμε τὸ σκοπό μας ;

— Νὰ ἐξεγείρουμε τὰ πνεύματα, νὰ ὑποθάλψουμε τὰ πάθη, νὰ ξυπνήσουμε τὶς προλήψεις τοῦ λαοῦ. Γιὰ νὰ φτάσουμε λοιπὸν στὸ εὐχάριστο αὐτὸ σημεῖο, μᾶς εἶνε ἀπαραίτητη ἡ χειμαρρώδης εὐγλωττία σας. Ἀρκεῖ ν' ἀνοίξετε σεῖς τὸ στόμα σας καὶ ἀμέσως ὁ Κολινύ, ὁ Κοντέ, ὁ Μαριγιὰκ καὶ ἑκατοντάδες ἄλλων ἐξεχόντων Οὐγενότων θὰ συντριβοῦν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια αὐτοῦ τοῦ θηρίου, ποὺ λέγεται λαός....

Ἡ Αἰκατερίνη σταμάτησε λίγο γιὰ νὰ πάρη ἀναπνοή, ἐπειδὴ μιλοῦσε πολὺ γρήγορα καὶ βιαια, κ' ἐξακολούθησε κατόπιν :

— Μιλῆστε ὅπως ξέρετε σεῖς νὰ μιλᾶτε, ρίξτε τὴν πρώτη σπίθα στὸ ἀκροατήριό σας καὶ ἀμέσως θ' ἀναπηδήση ἡ φωτιά, ποὺ θὰ ἁπλωθῆ καὶ θὰ καταστρέψη τὰ πάντα... Νὰ καυτηριάσετε τὴν ἀδράνεια τοῦ βασιλέως καὶ νὰ χτυπήσετε τὴν ἀνοχή του. Νὰ πῆτε ὅ,τι σᾶς κατέβη καὶ νὰ μὴ φοβηθῆτε καθόλου, γιατὶ θὰ βρίσκωμαι πάντα ἐγὼ μὲ τὸ μέρος σας. Ἀντ' αὐτοῦ, σᾶς ὑπόσχομαι νὰ σᾶς προσφέρω τὸ χέρι τῆς Ἀλίκης. Αὐτὰ εἶχα νὰ σᾶς πῶ. Εἴμαστε σύμφωνοι τώρα ; Μπορῶ νὰ βασιστῶ στὸ λόγο σας ;

Ὁ Πανιγαρόλα σκέφτηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ κι' ἀποκρίθηκε σοβαρά:

— Λοιπὸν αὔριο θ' ἀνεβῶ στὸν ἄμβωνα τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ καὶ θὰ μιλήσω στοὺς πιστούς....

Ἡ Αἰκατερίνη δὲν μπόρεσε νὰ συγκρατήση μιὰ κραυγὴ ἀγρίας χαρᾶς.

— Μὴ σᾶς μέλει γιὰ τὰ παρακάτω, τοῦ εἶπε. Ἴσως ν' ἀγαπηθῆτε καὶ πάλι.... Ποιὸς ξέρει ;... (Ἀκολουθεῖ)

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΜΑΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΗΘΟΠΟΙΟΥ κ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΝΕΖΕΡ

(Διηγημένα ἀπ' τὸν ἴδιο γιὰ τὸ «Μπουκέτο»)

Πρὸ δέκα ἐτῶν, ὁ μοναδικός μας καὶ πασίγνωστος ἑρμηνευτὴς τῶν κωμωδιῶν τοῦ Μολιέρου ἠθοποιὸς Νέζερ, βρισκόταν μαζὺ μὲ τὸν θιασό του στὴν Κέρκυρα, ὅπου ἐσκόπευε νὰ παίξη τὸ ἔργο τῆς βασιλίσσης τῆς Ρουμανίας Κάρμεν Σύλβα «Ὁ τρελλὸς κατάδικος».

Ἐπειδὴ ὅμως τὸν ἐνδιέφερε νὰ παρουσιάζεται ὅσον τὸ δυνατὸν πιὸ φυσικὸς στοὺς ρόλους του, θέλησε νὰ γνωρίση καὶ νὰ μελετήση ἀπὸ κοντὰ μερικοὺς τύπους πραγματικῶν τρελλῶν. Πρὸς τοῦτο ἐνήργησε καὶ προμηθεύτηκε μιὰ ἄδεια εἰσόδου γιὰ τὸ φρενοκομεῖο Κερκύρας. Πρωτοφερμένος ὅμως ὅπως ἦταν στὴν Κέρκυρα, δὲν ἐγνώριζε ποῦ ἀκριβῶς βρισκόταν τὸ φρενοκομεῖο. Διευθύνθηκε λοιπὸν στὸ σταθμὸ τῶν ἁμαξῶν, πλησίασε ἕναν ἁμαξᾶ καὶ τὸν ρώτησε:

— Πόσα θέλεις νὰ μὲ πᾶς στὸ τρελλοκομεῖο;...

Ὁ ἁμαξᾶς τὸν κύτταξε περίεργα, χτύπησε τὸ ἄλογό του καὶ... ἔφυγε. Ὁ Νέζερ πλησίασε τότε ἕναν ἄλλον ἁμαξᾶ καὶ τοῦ ἀπηύθυνε τὴν ἴδια ἐρώτησι.

— Σύρε νὰ βρῆς κανέναν ἄλλον, ἀφεντικό, καὶ μὴ μὲ βάζεις ἐμένα σὲ μπελάδες ! τοῦ ἀποκρίθηκε κι' ὁ δεύτερος ἁμαξᾶς καὶ ἀπομακρύνθηκε κι' αὐτός.

Ὁ Νέζερ, μπρὸς στὶς ἀπότομες αὐτὲς ἀπαντήσεις καὶ στὰ περίεργα κυττάγματα τῶν ἁμαξάδων, τἄχασε κι' ἄρχισε ν' ἀμφιβάλη πειὰ γιὰ τὴ... διανοητική του κατάστασι, μὴ ξέροντας τί νὰ κάνη.

Εὐτυχῶς, ἔτυχε νὰ περνάη ἀπὸ κεῖ ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἕνας συνάδελφός του, ὁ ὁποῖος τὸν συνώδευσε πρόθυμα μέχρι τοῦ φρενοκομείου, ὅπου ἐμελέτησε ἀρκετοὺς τύπους τρελλῶν.

* * *

Στὰ 1914, ὁ Νέζερ βρισκόταν στὴ Σμύρνη γιὰ ἕνα διάστημα καὶ ἑτοιμαζόταν νὰ γυρίση στὴν Ἀθήνα μὲ τὸ Αὐστριακό. Προτοῦ κινήσει γιὰ τὸ ταξεῖδι, μπῆκε στὸ πλοῖο καὶ ζήτησε ἀπὸ ἕναν καμαρότο νὰ τοῦ βρῆ μιὰ καλὴ καμπίνα.

— Φρόντισε, τοῦ εἶπε, νὰ εἶνε ἀνατολική!

Ὁ καμαρότος, θέλοντας νὰ εὐχαριστήση τὸν ἠθοποιό μας, πῆγε κοντὰ στὴν πύξιδα, εἶδε κατὰ ποῦ ἔπεφτε ἡ ἀνατολὴ καὶ κατεβαίνοντας εἶπε στὸν καλλιτέχνη ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσε ξοπίσω:

— Περάστε σ' αὐτὴ τὴν καμπίνα. Ἔχει ὅ,τι ἐπιθυμεῖτε καὶ εἶνε καὶ ἀνατολική !

Ἔπειτα ἀπὸ λίγον καιρὸ ὁ Νέζερ ἀναγκάστηκε νὰ ξαναταξειδέψη στὴ Σμύρνη, καὶ ἐπειδὴ εἶχε μείνει εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ πρῶτο του ταξεῖδι, πῆγε στὸ ἴδιο βαπόρι καὶ ζήτησε τὸν ἴδιο καμαρότο.

— Ὤ, καλῶς ὁρίσατε ! τοῦ εἶπε ἐκεῖνος μόλις τὸν εἶδε. Σᾶς φυλάω τὴν ἀνατολικὴ καμπίνα...

Καὶ τὸν ὡδήγησε ὑποχρεωτικώτατα στὴν καμπίνα ποὺ τοῦ εἶχε παραχωρήσει καὶ τὴν πρώτη φορά, μὲ τὴν ἰδέα ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ εἶνε... ἀνατολική, ὁποιαδήποτε κατεύθυνσι κι' ἂν εἶχε τὸ βαπόρι !...

* * *

Ἄλλοτε πάλι ὁ Νέζερ συζητοῦσε στὸ θέατρο «Ἀθήναιον» μὲ μερικοὺς φίλους καὶ συναδέλφους του:

— Ἀ, φίλοι μου, τοὺς ἔλεγε, τί σπουδαία ἀνακάλυψη κι' αὐτὸ τὸ ράδιο ποὺ βρέθηκε τελευταῖα.

Κάποιος ὅμως συνάδελφός του, ποὺ ἤθελε νὰ ἔχη γνώμη γιὰ ὅλα, τὸν διέκοψε καὶ εἶπε:

— Ἂν διάβαζες, καϋμένε, ἀρχαίους συγγραφεῖς, ὅπως ἐγώ, θὰ βλέπες ὅτι τὸ ράδιο δὲν εἶνε νέα, ἀλλὰ παλαιοτάτη ἐφεύρεσις. Τὸ ἀναφέρει ὁ... Θουκυδίδης σ' ἕνα χωρίο ποὺ λέει: «Φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ ράδιον !...».

Στὰ παλαιότερα χρόνια, ποὺ οἱ ἠθοποιοὶ ἐθεωροῦντο, ἰδίως στὸν τόπο μας, ὡς ἄνθρωποι τῆς ἐσχάτης κοινωνικῆς ὑποστάθμης, κάποιος ἀπ' αὐτοὺς εἶχε νοικιάσει ἕνα δωμάτιο στὴν ὁδὸν Ἀκομινάτου.

Τότε ὅμως τὸ θέατρο περνοῦσε τρομερὴ κρίσι — ὅπως ἀκριβῶς καὶ σήμερα — καὶ ὁ φίλος μας δὲν εἶχε νὰ πληρώση οὔτε τὸ νοίκι του. Στὴν ἀρχὴ ἡ σπιτονοικοκυρά του δὲν ἔλεγε τίποτε. Ἀλλὰ μιὰ μέρα ἔμαθε πῶς ὁ ἐνοικιαστής της ἦταν «θεατρῖνος», ἔγινε ἔξω φρενῶν κι' ἄρχισε νὰ ξεφωνίζη καὶ νὰ τοῦ πετάη τὰ ροῦχα ἔξω.

— Φύγε ἀπὸ δῶ, μαγαρισμένε, τοῦ φώναξε, καὶ δὲν θέλω οὔτε τοὺς παράδες οὔτε τὴν προκοπή σου !...

Μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν κατακραυγή, ὁ δυστυχισμένος ἠθοποιὸς μάζεψε τὰ πράγματά του κι' ἔφυγε. Ἀμέσως κατόπιν ἡ σπιτονοικοκυρά του κάλεσε στὸ σπίτι της τὸν παπᾶ τῆς ἐνορίας γιὰ... νὰ τῆς ψάλη ἁγιασμό. Κι' ἀφοῦ ἐτελείωσε ὁ ἁγιασμὸς καὶ εἰσέπραξε τὸ σχετικὸ φιλοδώρημα, ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου τῆς εἶπε:

— Τώρα, κυρά μου, ν' ἀφήσης ξενοίκιαστο τοὐλάχιστο γιὰ σαράντα μέρες τὸ σπίτι σου... γιὰ ν' ἀπολυμανθῆ τελείως !...
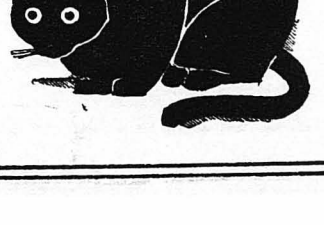
Ὁ κ. Χριστόφορος Νέζερ.